

**LIST ZA NARAVNAJ
SOKOLA
KRALJEVINE
JUČOSLAVIJE. IE**

ŠTEV. BROJ 11. in 12. V LJUBLJANI, DECEMBRA 1930. LETO GODINA XII.

I. B.:

Skijaštvo (smučarstvo).

zimsko doba skijaštvo (smučarstvo) je sigurno najizdašnja, a također i najzabavnija telesna vežba. Kretanje na čistom i svežem zraku krepi pluća, pospešuje krvni tok i uopšte dobro deluje na razvoj tela. Zato je preporučljivo, da pored ostalih vežaba, sokolski redovi gaje također i skijaštvo. Ta grana telesnih vežaba u našem Sokolstvu još je malo razvijena. Poznaju ga i gaje sokolska društva u Sloveniji, dok u drugim delovima naše države skijaštvo je još nepoznato, medutim je u češkom Sokolstvu silno razvijeno i gaji se kao deo sokolske telovežbe.

Pogrešno je mišljenje, da je skijaštvo omogućeno samo u brdovitim predelima naše otadžbine, kao što je to Slovenija. Hrvatska, Bosna i Srbija imaju za skijanje isto tako prikladne predele i krajeve kao i Slovenija. Uzrok, da se skijaštvo u tim krajevima ne razvija jest taj, jer time nisu tamošnji stanovnici upoznati, jer tamo to nije uobičajeno. Ima također izvesnih krajeva, gde snega nema, n. pr. u Dalmaciji, tamo, razume se, o skijaštvu ne može biti govora. Gde pak sneg zapada, tamo je posvuda prilika za skijanje.

Takoder i naziranje, da je skijaštvo prikladna vežba samo za odrasle, pogrešno je. Da vidite samo naše najmanje Sokoliće, kako im se iskre oči, kada zasipi sneg i sa mekim pahuljicama prekrije zemlju debelim belim plaštem. Brzo vuku svoje skije i počinju pri-

prave za skijanje. Muku muče tada roditelji, da zadrže našu omladinu kod kuće pri toploj peči. Grabe oni tada svaku priliku da mogu vani na led i svi promrzli od studeni vuku marljivo svoje skije u prirodu do prikladnih mesta, gde nastaje živahna i vesela vreva skijanja. Manji s malima, večí pak s većim skijama, svak se na svoj način kreće, pada i vežba u skijanju. Da vidite samo naše naraštajce na takmičenjima, kako veselo odilaze na start i učestvuju takmičenju. To je dokaz, da je skijanje također i za omladinu.

Znam, da će koji naraštajac, koji bude čitao ove retke, premišljati, kako bi se mogao naučiti skijati u krajevima, gde to nije uobičajeno. Teško je to, ta mnogi i ne znaju, što je to. Jedan je put, koji vodi k cilju. Treba naći čoveka, koji pozna i razume tu zdravu i veselu granu zimskog sporta. Komu sredstva i vreme dopuštaju, neka dođe u zimi za 14 dana u Sloveniju. Tu će se upoznati sa svim tajnama toga sporta i zahvatiće ga veselje, koje ga nikada neće minuti. U kraju, gde bar jedan pozna skijaštvo, naće se odmah lep broj prižvenika i onih, koji će ga slediti i skijaštvo će se brzo razviti.

Gde je za mnoge putovanje u Sloveniju radi novčanih sredstava otežcano ili nemoguće, moglo bi to da se omogući na način, da bi sokolsko društvo poslalo jednoga od svojih članova u skijaški tečaj. Što pojedinac ne smaže, to može društvo, koje će u zajednici pokriti troškove potrebne za pohađanje tečaja.

Sokolske župe u Dravskoj banovini, n. pr. Sokolska župa Kranj, Maribor, Celje i Ljubljana, sigurno će, kada budu snežne prilike povoljne, prirediti skijaške tečajeve za svoje članstvo. Te tečajeve mogli bi da pohađaju također braća i sestre iz ostalih župa i da se nauče skijati. To je najjednostavniji način, kako bi se moglo uvesti skijanje i u krajeve, gde ono do sada nije poznato.

Uvereni smo, da će se naša omladina, a to su pak naši naraštajci, s veseljem prihvatiti to granu i gajiti ju pored sokolske telovežbe. Naravno, za skijanje treba i vremena, zato se to gaji samo u nedeljama i praznicima, a razumljivo je, da se tada time nikako ne sme ometati sokolska telovežba.

Ko ima volje i veselja da u zimsko doba prođe nekoliko veselih dana u krasnoj prirodi, neka se prihvati skijanja. Neće požaliti.

Bratu Antonu Maleju!

† Luksemburg 1930.

Među prvima bio si prvi
a kod drugova najbolji drug,
sokolskog duha, sokolske krvi
mor'o si ići u Luksemburg!

Na polju časti, borbe i moći
gde svaki stiče zaslužni glas
Jugosloveni moraše poći
i Ti si Tuna predstavlj'o nas.

Sa dičnim kolom tvojih drugova
ode nam ves'o, čio i zdrav
da s naših bonih gorskih visova
još više digneš naš narod sav.

I poče borba, borba mladosti
za divni, skladni i časni rad
i Ti se nosiš prepun radosti,
k'o Soko pravi, ponosan mlad!

Mnogi te gleda, mnogi se divi
posmatra podvig još prvi Tvoj:
»Taj narod živi, mora da živi
kad ima dičan, ovakav sojl«

I pun skromnosti, svesti i snage
Ti dalje radiš, takmičiš sav,
od svuda stičeš pozdrave drage
i čuvaš vedro sokolski stav.

I opet snažno, zamahnu letom,
još jedan samo, još jedan mah, —
i sve zadobi ovlada svetom
u svakom jedva još bije dah!

Svaki Ti prati pokrete Tvoje,
na Tebe samo upire svet, —
al' Ti od jednom pređe sve svoje:
zamah Te ote u večni let!

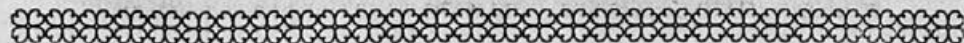
Od jednom svuda zamuknu redom,
žalosni brzo začu se glas
i žalost pade nad celim svetom:
Malej nam ode, ostavi nas!...

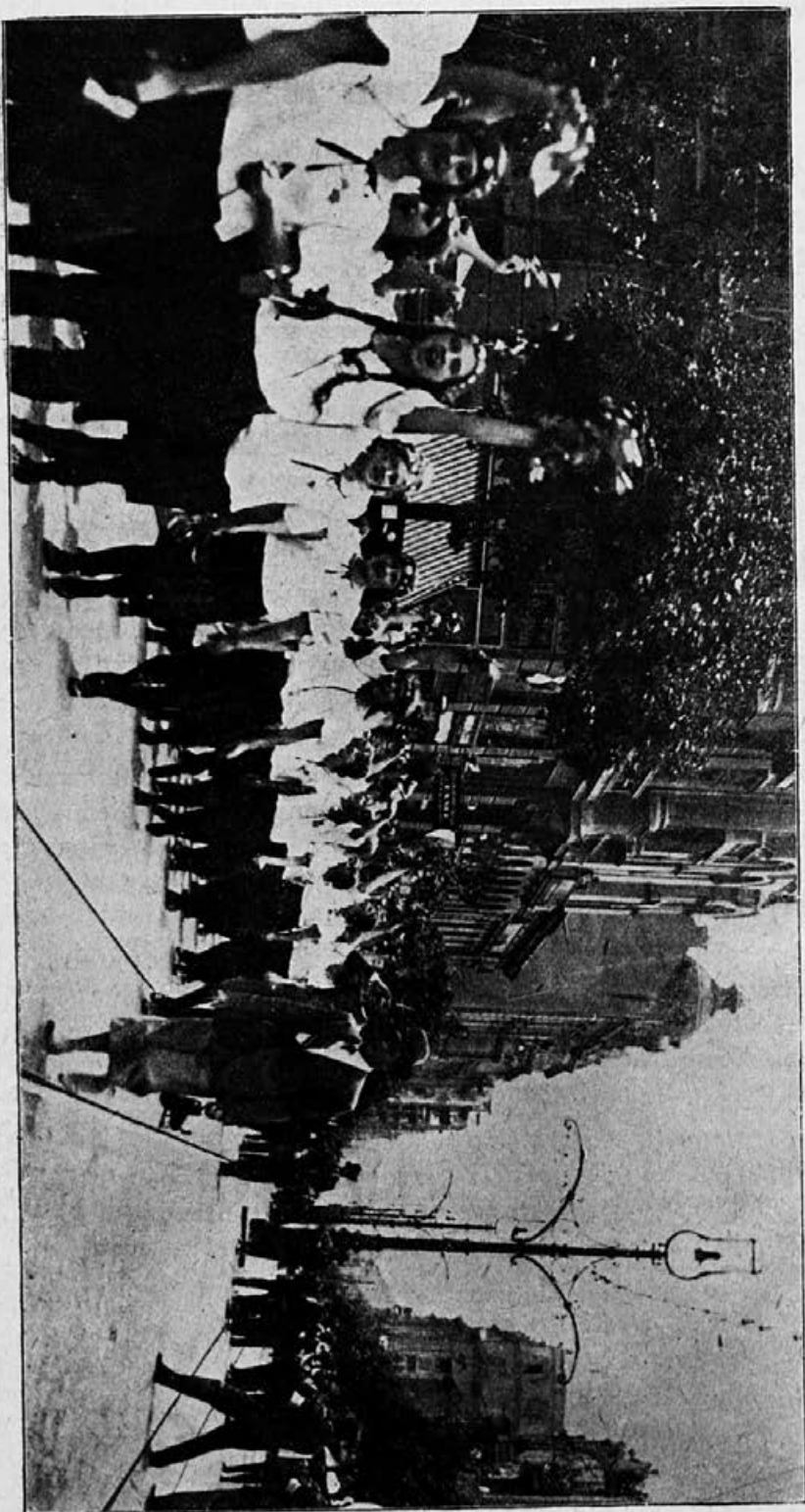
Ah, mili brate, Sokole sivi,
što tako rano upravi let,
zar tek kad poče da Ti se divi
i brastvo tvoje i ceo svet!

Al', mili, brate, Maleju dragi,
ostaje s nama Tvoj bratski glas
a Bog će dati, Višnji, Preblagi
da večno živiš i kružiš nas!

Ko dobru svojih posluži smelo
njegov se uvek poštuje rad,
tako se diže narodno delo
i narod živi večito mlad!

Pa i ti brate, Sokole sivi
osta u letu, u letu tom
i uvek s nama diži se, živi, —
vazda na potstrek narodu svom!

Svesokolski slet u Beogradu : Naraštajnice ČOS u povorci

Sokolstvo nas diže . . .

Prošlo je 68 godina kako je osnivač — otac Sokolstva brat dr. Miroslav Tyrš osnovao prvo sokolsko društvo u Pragu s namenom da u svom narodu probudi svest i ponos i razbukti žar ljubavi za narod, domovinu i Slavenstvo. Sokolstvo je imalo zadatak da duševno i moralno podigne narod na visinu ostalih kulturnih naroda, da ga oplemeni i odgoji u nacionalnom duhu da uzljubi svoju potlačenu Otadžbinu i da ga u svakom pogledu spremi i usposobi, — kako će jednog dana odvažan i svestan — s neopisivim poletom i muževnom odvažnošću pohrliti u sveti oslobodilački boj, a kasnije ostati na braniku svojih prava i izvojtšene slobode. Da ta vojska odabranih pod čiju će se zastavu postepeno sakupljati i svrstavati svi svesni sinovi naroda — Sokoli — bude u istom razmeru sa duševnim, moralnim i nacionalnim odgojem i telesno odgojena t. j. jaka i zdrava — počelo se redovito vežbati i tako usposobljavalo Sokole da postanu odvažni, izdržljivi i hladnokrvni, s jakom voljom, pripravnici doprineti najveće žrtve za oslobođenje, sreću i budućnost svoga naroda i domovine.

Iz bratske Česke raširilo se Sokolstvo među sve Slavene, ali nije kod svih jednakom silom zahvatila koren. Najčvršći je koren zahvatilo među onima koji su stenjali pod tuđim jarmom i koji su bili iskorištavani za neprijateljeve ciljeve, gonjeni u bojeve protiv svoje braće; napokon kod onih koji su odmah uvideli da je Sokolstvo naj sposobnije s obzirom na rad i cilj koji si je postavilo, da jednom bude odlučan činilac u oslobodilačkoj borbi. — I bilo je! Sokoli su bili uvek pioniri i lučonoše, koji su svagde perom i mačem prednjačili u borbi za svetu narodnu stvar.

Takvi moramo biti i mi, naročito naši valjani i čili naraštajci, koji će primiti na sebe dužnost da ostvare ono, šta krivnjom naših pohlepkih i bahatih neprijatelja nisu mogli naši pređi — niti mi stariji. Jer na vama — mladima svet ostaje, vama će biti poveren i cilj sokolski. Ali da uzmognete primiti na sebe ovaj cilj, ovu ogromnu i važnu zadaću i dužnost — mora vam postati i Sokolstvo i cilj njegov svet i uzvišen, koji mora zaokupiti sve vaše najlepše misli i želje. Zato s ovakvim uverenjem, svetošću i mišlju morate izgovarati ime »Sokolstvo« i u tom duhu sustavno, požrtvovno i odvažno raditi s mnogo ljubavi u duhu istine, jednakosti, bratstva i slobode.

»Sokolstvo!« Kako divno, harmonijski zvuči ovo ime, kad udahnuto bujnom i odvažnom željom izlazi iz dna duše i srca onih, kojima

je ime »Sokolstvo« sveto i časno, jer pod njim razumevamo ono najnužnije, onu svetu i veličanstvenu misao sadržajuću u sebi život, sreću i budućnost narodnu. Sokolstvo širok je pojam, koji nam mora postati blizak i dokučiv sa svakim našim pokretom, koji je proizveden mišičjem našim upravljanim osećajima i težnjama našim, kojima mora biti izvor u duši i srcu, u mislima i radu našem. To ime u kojem su sadržane plemenite, istinite i skromne misli i htenja naša — mora biti u nama utelovljeno. Nastojat moramo da nam postane najmilija duševna i moralna okrepa. Valja da nam postane donekle instinktivno i u jednu nerazlučivu celinu, nepretrganu vezu mora sabrati sva naša duševna, osećajna i fizička delovanja, kojima cilj sveti, spasonosni cilj, narod, domovina naša i Slavenstvo nek bude.

Istom u takvom duševnom i moralnom ambijentu moći će naša fizička delovanja da nas učine sretnima, ponosnima i značajnima i s potpunim samopouzdanjem moći ćemo hladnokrvno gledati naj snažnije zapreke na putu, koji nas vodi konačnoj i spasonosnoj pobedi, koju ne može da osujeti niti okrnji najgroznija dušmanska misao, gnjev i plan. Ta misao, ideja i delovanje kad bude u nama utelovljeno, s lakoćom, samosvesno i muževno ćemo gledati u lice najopasnijim, najpohlepnijim i najkrvoločnijim aždajama, koje nenasitna ždrijela pohlepno otvaraju i krvožedne, oštre zube iskesuju i kukovne svoje pande pružaju s namerom da nas progutaju.

Mirno i savesno s ironičkim posmehom pratit ćemo tirana koji zube kesi, oštre nokte pruža, da i dušu — seme naše pogazi — uništi, koje su pioniri, borci naše misli posejali i u srca i duše naše zarobljene braće, koja trpi pod krvnikom — ubojicom naših svetih narodnih — neosporivih želja i neoborivih prava. U takvom duševnom i fizičkom stanju gledat ćemo s prezirom u najopasnija poduzeća, pripravni da damo sve i život za narod, domovinu i Kralja. S požarom u duši i čvrstom odlukom u srcu — noseći na stijegu našem — kroz gudure i klance, braći našoj: »Slobodu, ljubav i bratstvo«, hrlit ćemo u sveti oslobodilački boj. Stupajući rame uz rame, Sokoli divni, pad nemo li, biće nam poslednji uzdah onaj, na kojeg često u svom silnom i neumornom radu mislimo: »Nikad ne umre, tko je za domovinu živio. Tko za domovinu živi — navek živi!«

HAJRUDIN ĆURIC:

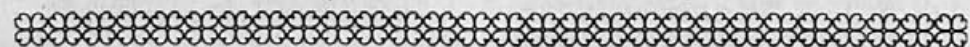
U redove!

U redove, braćo, sestre,
skupljajmo se složno svi,
slobodni smo i jaki smo
nismo više robovi!

Braća su nam život dala
za sokolski ovaj dom,
a i mi smo uvek spremni
braniti ga snagom svom.

Od Triglava do Vardara
Soko smelo pravi let,
od propasti rod nam čuva,
letom svojim divi svet.

U redove, braćo, sestre,
došao je pravi čas,
Domovina i sav narod
u Sokolu vide spas!

MIRKO DJUKANOVIĆ:

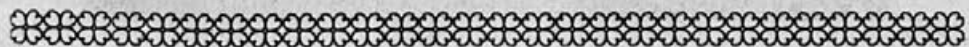
Ideali jugoslavenske omladine.

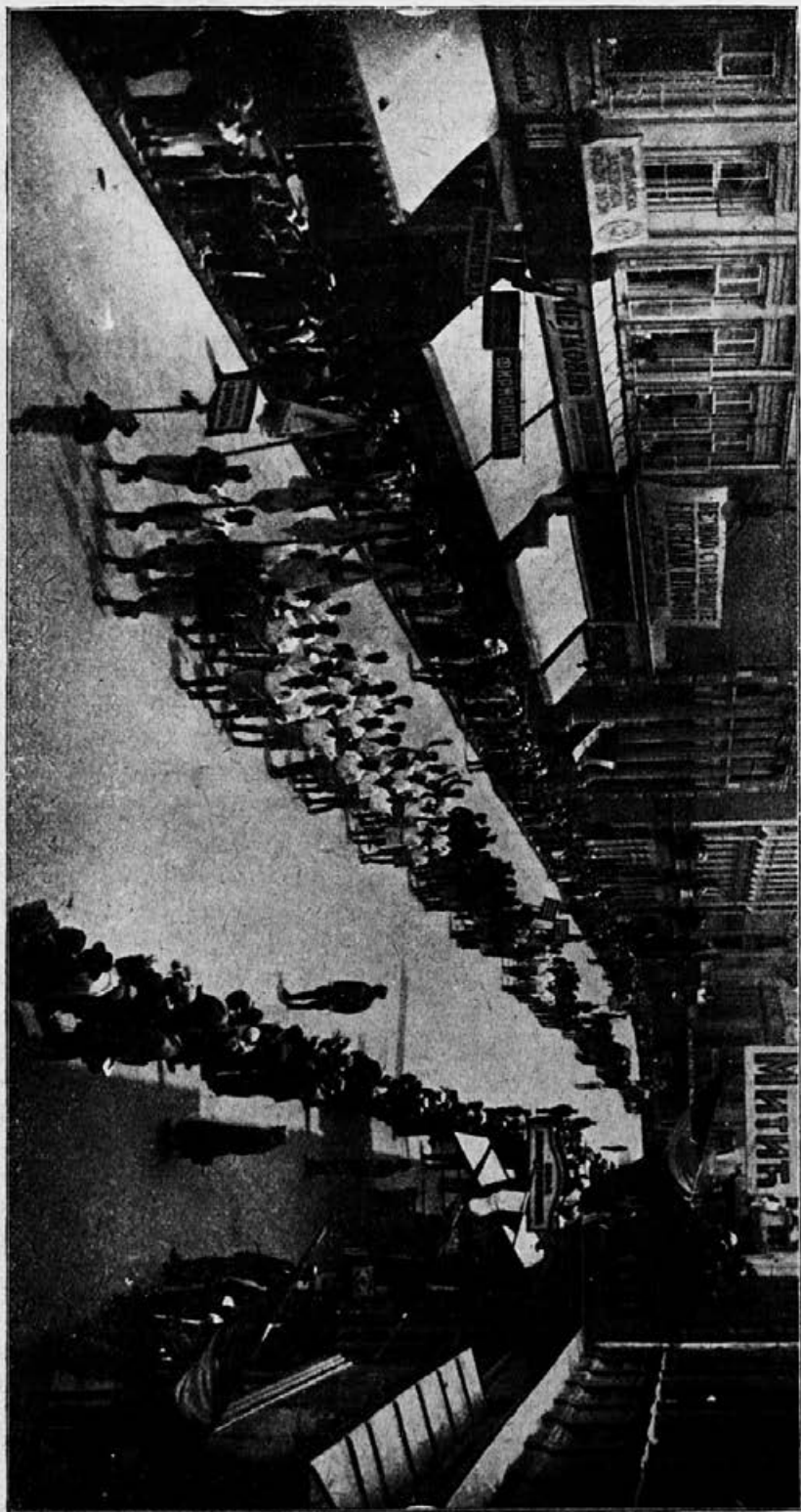

Ideali današnje — posleratne — omladine u mnogome se razlikuju od ideala predratne omladine. Glavne težnje predratne omladine (u ono vreme još ne oslobođene) bile su sloboda i narodno jedinstvo. Te svoje zadaće oni su donekle izvršili. Ali donekle, jer slobodu su izvojevali, a za narodno jedinstvo bilo je potrebno još dugo vremena da se izgradi. Istina, još odmah po oslobođenju, ideal države i nacije bio je okupljanje u jednu celinu, unutarinja sloga i potpuno narodno jedinstvo, ali političke trzavice i partijske svađe nisu dale da se to sve izgradi.

Tek 6. januara 1929. godine, Nj. Vel. kralj Aleksandar, uviđajući da se takvim putem nikad neće stići k' ostvarenju potpunog narodnog jedinstva, jednom mudrom odlukom zbrisa za uvek sve te trzavice i svađe. 3. oktobra iste godine Nj. V. kralj jednim veličanstvenim gestom povede nas, pod geslom »jedan narod, jedna država, jedno ime,« da koraknemo jedan veliki korak napred k' potpunom ostvarenju našeg narodnog jedinstva. Toga dana ostvariše se dugogodišnji sokolski snovi, ostvari se jedan deo onoga za što Soko živi i radi, toga dana rodi se Jugoslavija.

A kakvi su ideali današnje omladine? Sa više strana od omladine se čuje prigovaranje, kako današnja omladina nema šta da radi u nacionalnom i patriotskom pogledu, jer, kažu »Predratna omladina bila je zarobljena, neujedinjena, borila se za slobodu i za narodno jedinstvo, a danas kad imamo svoju slobodnu državu, kad je izgrađeno narodno jedinstvo mi nemamo protiv koga ni zašta da se borimo.« Ali mnogi od njih zaboravljaju da smisao današnjeg života nije u borbi nego u radu. Danas se traži rad a ne borba. Još nije sve uređeno ni gotovo. Još je mnogo i mnogo započetih a ne dovršenih i u opšte ne započetih stvari koje treba svršiti. Još se mnogo ima raditi na općem podizanju, jačanju unutarnije narodne snage i spremati polako teren za prelaz slobode još ne oslobođenoj braći.

Svesokolski slet u Beogradu : Deo povorke naraštaja. (Sokolska župa Ljubljane)

Dr. Miroslav Tyrš.

ajpoznatije ime u istoriji Sokolstva je ime doktora Miroslava Tyrša. Ovaj slavni otac Sokolstva rođen je u Dečinu kraj Labe 17. septembra 1832. god. Ostavši rano bez roditelja, uzimaju ga sebi ujaci, braća Kiršbaum, čijom pomoći svršaje seosku osnovnu školu i gimnaziju u Pragu. Pod uticajem gimnazijskog profesora, Nemca Unšulda, koji je svojim đacima pričao o prošlosti češkoga naroda, mladi se Tyrš, oduševljava za sve što je narodno. Taj je uticaj bio tako jak, da petnaestogodišnji Miroslav uzima vidna učešća u revoluciji od 1848. boreći se u prvim redovima. Položivši maturu na češkom jeziku, što je u ona burno doba mnogo značilo, Tyrš se upiše na filozofski fakultet i posveti se prirodnim naukama ne zane-marajući uz to i čistu filozofiju. God. 1860. postaje doktor filozofije, a nekoliko godina iza toga bude imenovan profesorom univerziteta u Pragu. Za celo vreme svoga školovanja, pored svoga školskog rada, Tyrš se interesovao za grčku i rimsku kulturu, koje je savesno proučavao. Naročito se bavio grčkom kulturom. Pored toga što je znao latinski i grčki, što je odlično poznao rimska i grčka književna dela, zanosio se Tyrš klasičnom filozofijom i umetnošću, što je sve imalo uticaja na njegovu dušu. Promatrajući remek dela klasičnih slikara i kipara, u kojima se ogledala snaga i lepota čovečja, a prožet mišlju, da samo u zdravom i lepom telu može biti zdrava i lepa duša, Tyrš je došao na misao, da u svojoj domovini osnuje jedno društvo, koje će se baviti u prvom redu kulturom tela, a u vezi s ovom i kulturom duha. Pošto je dovoljno proučio celu stvar, saopšti svoju namisao nekolicima svojih prijatelja, kod kojih je naišao na najbolje razumevanje. Njihovom pomoći osnuje Tyrš 16. februara 1862. godine u Pragu gimnastičko društvo; tek, docnije dobiće to društvo ime »Soko«, uzeto iz naših narodnih pesama kao simbol junaštva i neustrašivosti.

Na Tyršov predlog izabran je za prvog starešinu Jindrih Fügner. »Najveća moja zasluga za Sokolstvo«, kaže Tyrš, »jeste ta, što sam za prvoga starešinu predložio Fügnera.«

Kao prvi načelnik novoosnovanog društva, Tyrš je neumorno radio i dan i noć. Sledećih godina, nakon osnivanja prvog društva u Pragu, daju se javne vežbe, prave se izleti, propagira se sokolska ideja, osnivaju se nova sokolska društva i to sve zahvaljujući Tyršu. Kada je 1866. god. otišla policija i vojska iz Praga u rat, Tyrš ostaje sa Sokolima u gradu i dobrovoljno vrši policijsku službu. Tada je spasio od napadaja nekoliko oficirskih kuća.

Tyrš je na svakom koraku propovedao, da narod treba ojačati i podići za životnu borbu i da pojedinac mora žrtvovati svoje lične interese za interese celine. Uz to je govorio, da se nikada ne sme zadovoljiti s onim što se postiglo, nego da se uvek mora težiti boljem i savršenijem. Zato je i uspevao u radu. Pored tehničkih sokolskih brošura »Rečnik nemačko-češke terminologije za telesnu vežbu«, Nemačko-češka i češko-francuska terminologija za mačevanje«, »Češko-vojnička terminologija«, pisao je Tyrš i idejne članke, kao što je »Naš zadatak, smer i cilj«, koji se smatra evandeljem Sokolstva i koji je izišao u Tyršovom časopisu »Sokol« 1871. god.

Tyrš je pored svega toga često išao i izvan Češke, u Nemačku, Francusku, Englesku, Italiju, što mu je mnogo koristilo za njegov rad u Sokolstvu. 1874. god. odlazi Tyrš u Pizu i Firenzu radi lečenja, jer ga je težak rad iscrpio i izmorio. Usled toga bio je zastao rad u Sokolstvu, a kad se nakon dve godine Tyrš povratio, počeo je opet rad. Sokolstvo sada nailazi na veće razumevanje, njegovi se redovi množe, Sokolane se pune. Sav radostan, Tyrš se odao misli, da priredi slet svijuju tadašnjih sokolskih društava u svojoj domovini, što mu je i uspelo 1882. godine.

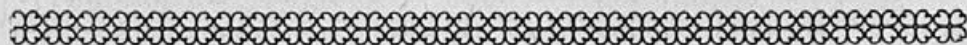
1884. godine, slomljen velikim i napornim radom, odlazi ponovno na lečenje, ali ovoga puta u Tirol. Očaran divnom prirodom, koju je od svoga detinjstva toliko voleo, Tyrš je pravio izlete skoro svaki dan. Njegova bolest pošla je na bolje, ali ga jednoga dana stiže naprasna i tragična smrt.

Idući pored reke Aache, klizne mu se noga i utopi se, 8. augusta 1884. godine. Njegovo su telo izvadili i odmah obavestili njegovu ženu i prijatelje. Doktor Šajner, koji je brzo došao, opisuje taj prizor ovako:

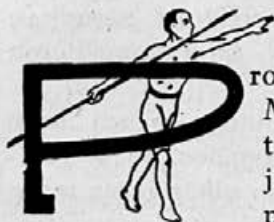
»U grudima nam zastao dah, reč nam zanemela na usnama i na oko nam je navirala bolna suza, kad smo ugledali ono omiljeno, plemenito lice. U besomučnoj igri prirode voda je razdrila sve odelo, izbrisala sa lica onaj topli izraz, koji je u nama raspaljivao oduševljenje i ljubav prema narodnoj stvari. Klonula je junačka desnica i prestalo da kuca ono verno i plemenito srce, koje nas je toliko ljubilo. Zanimela su ona usta, koja su, čas glasom groma, koji sve ruši, čas vatrenom reči, koja oduševljava, a čas nežnošću slavuja umela na nas da se obraćaju.«

Tako je umro čovek, koji se zanosio Periklovim narodom, koji je neumorno radio za svoj narod i koji je dao dušu Sokolstvu. I sada, dok njegovo telo počiva na olšanskom groblju u Pragu, hiljade i hiljade njegovih sledbenika neumorno radi, sve sokolane vesi njegova slika, a iz duša svijuju Sokola i Sokolica čuje se poklik:

»Slava Miroslavu Tyršu!«

Francoz o Sokolstvu.

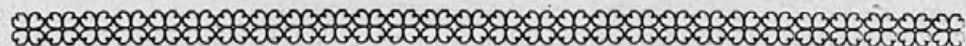
Proti koncu septembra je pariški obzornik *Le Monde thermal, climatique, balnéaire, touristique et colonial* priobčil vtiske, ki jih je dobil g. Morinaud (reci: Morinô), državni podtajnik za telesno vzgojo in vladni zastopnik na junijskih sokolskih svečanostih v Beogradu. Po kratkem zgodovinskem pregledu Sokolstva na Češkem, v Sloveniji in na Poljskem, po opisu vloge Sokolstva med svetovno vojno itd., poudarja člankar, da imajo Sokoli v treh slovanskih državah isti namen: onemogočiti povratek tuje vlade v osvobojeno domovino. Enak smoter gojé razna telovadna društva na Romunskem. Ko je popisal beograjske slavnosti, nadaljuje:

»Tri dni so se pred 30.000 do 40.000 gledalcev v stadionu vrstili tako brezhibni kakor veličastni nastopi. Na teh sokolskih prireditvah Male Antante in Poljske je bila zastopana le Francija. Zato so ji navdušeno ploskali v osebi g. Morinauda. Vseh 40.000 udeležencev je nekajkrat vstalo ter klicalo v en sam glas in iz enega srca: Živela Francoska!

G. Morinaud je gotovo dobil najlepše dojme o razvoju telesne nege v sokolskih deželah. V končnem obhodu je mogel videti v skupnem kroju poljskega grofa in grofico pa štiri jugoslovenske ministre, med njimi naučnega.

Se li pri nas telesna vzgoja tako visoko ceni?

G. Morinaudu seveda ni bilo treba tega potovanja, da bi se preveril o veliki nalogi, kateri se posveča s tolikšno vero in vnemo. Toda ker stvar pozna, bo mogel poslej pri nas predlagati prekrasni zgled, ki so mu ga dali Sokoli.«

SKAGA:

Odlomek iz naraščajničinega dnevnika.

24. listopada.

čeraaj je bila pri nas sokolska akademija. Škoda, da nisem nastopila. Ampak tako sem vsaj vse videla in lahko sem o marsičem razmišljala.

Od uvodnega govora do enodejanke na koncu mi je vse ugajalo. Deca mi je bila všeč, naraščaj, članstvo kakor tudi ona točka, pri kateri bi bila morala sama sodelovati. In jezilo me je, da nisem bila med njimi.

Na koncu pri enodejanki pa me je nekaj zbadlo. Tako se mi je zdelo, kakor da mi nekdo nekaj očita. Zato se zatekam k tebi, moj dnevnik...

Igra se je imenovala »Bela noč«. Na odru je bil gozd, zatopljen v modri svit mesečine in zvezde so se sklanjale do tihih, zamišljenih kron gozdnih velikanov.

Na jaso v gozdu je pripeljal vodnik kralja in dva princa. Kraljeva hčerka — edinka, ogrnjena z lesketajočo se tančico, pa je počivala pod drevesom. Spi — sedem dolgih let že spi in nihče je ne more prebuditi.

Od tistega hipa, ko je njen oče, ponosni kralj, v svoji oholosti in prevzetnosti dal posekati jesenov gozdček, da bi mogel zgraditi veliko ladij ter osvojiti otoke, in ko je sam z lastno roko posekal drevo, posvečeno Materi Zemlji, je Mati Zemlja hčer omamila in ni ji nobene pomoči.

In samo v »Beli noči«, ko izstopajo gozdne vile iz svojih živih dreves in plešejo v mesečini, jo more rešiti in prebuditi živa voda iz studenčka, če jo kdo poškropi z njo.

Prišle so gozdne vile in plesale v odsvitu mesečine. V gozdno tišino je zvenela čudežno lepa pesem:

Oj, veterček polnočni, vej, le vej,
prišel zdaj naš je hip...

Tedaj je pristopil kralj k njim in med tem, ko sta princa zaspala, prosil brezupno gozdne vile za živo vodo. Toda v hipu, ko hoče kralj poškropiti hčer z vodo, mu iztrga časo iz rok poslednja vila, tista, katere živo drevo je bil kralj pred sedmimi leti posekal. Od tistega časa je morala begati po gozdovih brez oddiha, brez počitka in brez spanja. Usmilila se bo kralja in hčere le tedaj, če se bo dal kralj ali pa eden princev izpremeniti v drevo, da bi bila Mati Zemlja potolažena. Toda niti kralj niti princa, ki sta želela dobiti princezinjo za ženo in z njo vse kraljestvo, se nočejo žrtvovati.

Tedaj pa pride ubog pastir, ki je pravkar iskal žive vode za svojega slepega očeta. Ob lepoti speče princezinje se zdrzne in jo hoče prebuditi. In ko vila zakliče: »Ta hip se boš spremenil v drevo,« obljubi slavnostno, da mu je prav tako, če le reši svojega očeta slepote.

Nastopi odločilni hip. Pastir pride z očetom, ki je že spregledal, in se zahvaljuje vilam za dar žive vode. Ko pa pove sin starčku, kaj je bil obljubil, zakliče oče brezupno: »Izpolni obljubo, ki si jo bil storil!«

Vse se srečno konča, zakaj vila prejme v zahvalo mlado drevesce, ki ga je pastir že od malega gojil in dovoli srčnemu mladeniču, princezinjo prebuditi. Strahopetna princa odideta, zakaj »obljubila sta bila, a ne storila...« hčerko pa da kralj pastirju.

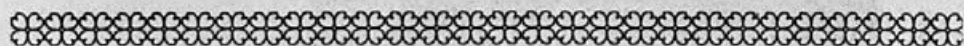
Ni me osvojil ta srečni izid, niti veselje rajajočih gozdnih vil, ampak one brezupne, a vendar odločilne starčkove besede: »Izpolni oblubo, ki si jo bil storil...« In te besede so me bodle kakor očitek.

Jaz nisem izpolnila obljube, prelomila sem jo. Obljubila sem bila sestri vaditeljici, da bom redno hodila k telovadbi k vajam one točke, ki mi je na akademiji ugajala. Nisem izpolnila obljube. Danes se sramujem. Sestra vaditeljica je bila tako dobra, da mi ni očitala. Na večeru pa so mi z odra bile na srce očitajoče besede: »Izpolni oblubo, ki si jo bil storil...«

In te besede bodo šle z mano v življenje. Vselej, kadar bom komu kaj obljubila, se bom spominjala nanje. Nočem biti kakor onadva princa — »nevredna sinova dobrih očetov.« Izpolniti storjeno oblubo je stvar časti, del sokolske vere in dokaz trdnega značaja.

Stokrat si bom ponovila te besede, da ne bom nikoli več zablodila.

Iz češčine T. S.

ANTE V. SIMATOVIĆ:

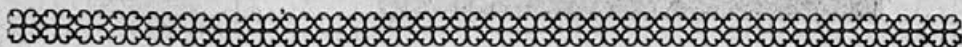
Mučenicima.

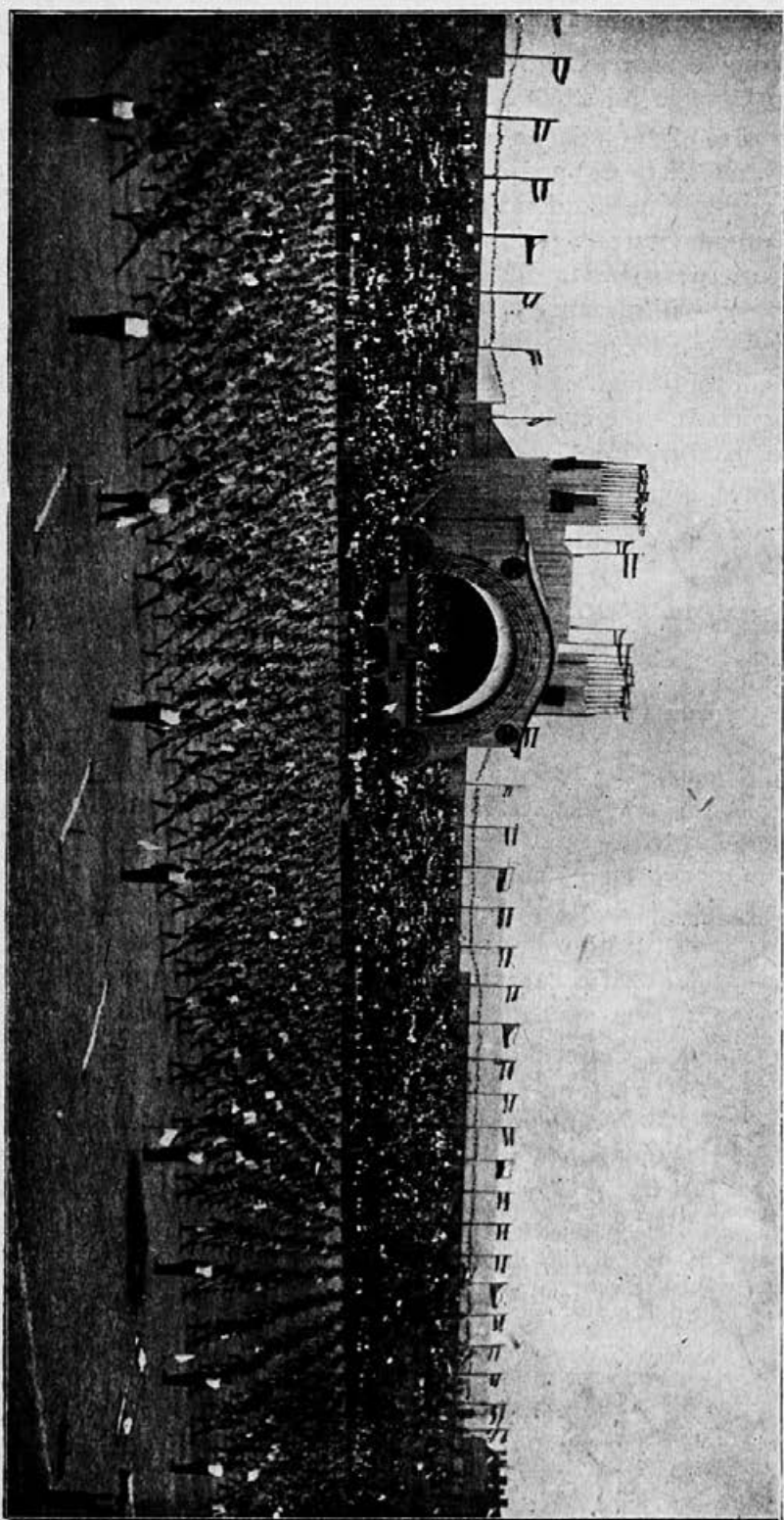
Četiri su nove otvorene rane
na tijelu Istre — crne robinjice —
tamo, kod malenog mjesta Bazovice,
gdje zagrakta kobno zloslut vran-gavrane...

Četiri Sokola polomljenih krila
pali su s visine, gdje ih digla vjera.
Nenosnih stradanja ta je puna mjera
i žuč iz pehara sad se je prelila...

S ruševina crnih četvero domova
istarskijeh, kuka crna kukavica
i čuje se jecaj majki sirotica...

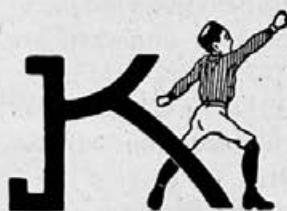
A sa mučeniških svježijeh grobova,
— oploden u krvi i žučnom otrovu —
crven božur cvjeta, kao na Kosovu...

Sveskolski slet u Beogradu : Proste vežbe naraštaja

Slika pravega Sokola.

o se vračam iz sokolskih vrst domov, se vračam semtertja z žalostjo v srcu. Z žalostjo, ker vidim, da ne rodi vse naše delo v mnogih primerih tistega sadu, ki smo ga pričakovali. Z razočaranjem se vračam zlasti večkrat iz vrst starejšega članstva, ker vidim, da vzlic neštetim govorom, vzlic neštetim predavanjem, vzlic mnogoštevilni sokolski literaturi še vedno ni v naših vrstah popolno jasne slike pravega, idealnega Sokola.

A težko je prepričati starejšega človeka, da nima prav, težko je priučiti ga nečesa, kar ni že v mladosti postalo njegova last. Zato sem se namenil, da skušam tebi, naraščaj, ki šele doraščaš v Sokole, orisati v nekoliko potezah sliko pravega Sokola.

Hočem ti jo orisati, da si jo utisneš globoko v svojo dušo, da ti bo stala neprestano pred očmi, da ti bo kažipot pri vsem tvojem stremljenju, pri vsem tvojem delu privatnem in sokolskem, da te bo spremljala vsepovsod v tvojem življenju.

Smoter moj je torej orisati sliko pravega Sokola. V ta namen moramo razmotriti, kdo je pravi Sokol in kdo ni, vzporediti moramo obe, pozitivno in negativno sliko. Šele potem si bomo popolnoma na jasnem.

Če bi gledali samo na zunanje znake, bi rekli, da je Sokol tisti, ki je član Sokolskega društva, ki nosi sokolski znak in sokolski kroj, zahaja v Sokolski dom in sodeluje semtertja pri kaki prireditvi. A ker nam že pregovor pravi »da obleka še ne dela človeka«, tedaj lahko rečemo, da ta Sokol še ni pravi Sokol.

Pravi Sokol je mnogo več.

To je brat (sestra), ki se trudi postati Sokol z vsem svojim bitjem, ki se trudi, da prepoji vse svoje bitje s sokolskimi ideali, ki dosledno stremi za smotri, ki jih je Sokolom začrtal veliki ustanovitelj Sokolstva dr. Miroslav Tyrš že zdavnaj v svojem članku »Naša naloga, smer in cilj« s sledečimi besedami:

»Naša prva in splošna naloga je ta, da pred drugimi poklicanimi ohranjamo svoj narod pri tisti vsestranski čilosti, ki ne dopušča, da bi narodi izumrli, pri tistem zdravju telesnem, nravnem in duševnem, ki ne dovoljuje, da bi se pokazalo kakšno izprijenje in tako kakšen zaostanek, ta najrši zločin storjen narodom.«

Te besede nam že natančno orišejo sliko pravega Sokola. Da pa nam bo ostala trajneje in določneje v spominu, si moramo njene posamezne dele natančneje ogledati.

Prva jasna poteza te slike, prvi smoter pravega Sokola je:

Ohraniti narod pri zdravju telesnem.

Ker mnogo članov našega naroda radi svojega poklica (razni obrtniki, duševni delavci) ali radi čim večje uporabe stroja (delavci v tovarnah) zanemarja svoje telo ali ga pa razvija le enostransko, zato so potrebna druga sredstva, da ga okrepijo.

Najboljše sredstvo za to je sokolska telovadba, ki je vsestranska, ki vpliva na vse telo (proste vaje, orodne vaje — drog, krogi, plezanje itd. — skok, tek, smučanje itd., itd.).

Ako smo si tega svesti, potem vemo, da je brezpogojna dolžnost pravega Sokola:

Kdor le more (če mu dovoljuje zdravje ali ni drugih nepremostljivih ovir, kakor služba itd.), mora posečati telovadbo brez ozira na starost. Kdor tega ne dela, kaže, da ni pravi Sokol, ampak le Sokol zaradi slučajne tovarišije, zabave i. dr.

Krepiti se telesno do najvišje dosegljive višine, krepiti do visoke starosti, to je prva dolžnost pravega Sokola, to je prva poteza v njegovi sliki.

Drugi naš smoter je:

Ohraniti narod pri zdravju nraavnem.

»V zdravem telesu zdrava duša!«

Zdrava duša, polna najvišjih vrlin, to je druga poteza v naši sliki.

Pravi Sokol je tedaj tisti, ki se trudi, da prepoji samega sebe z vsemi sokolskimi vrlinami, ki so:

1. Pogumnost.

Pravi Sokol pogumno nastopa k vajam, ne okleva niti pred najtežjimi, on se ne ustraši napora, ampak ga pogumno premaga. Pravi Sokol pa kaže svoj pogum tudi ob drugih prilikah. On se pogumno postavi na stran resnice in pravice, njega v borbi za resnico ne zaustavi nobena sila. Pravi Sokol je največji sovražnik hinavstva, on se pogumno stavi v bran prilizovalcem, pa tudi pogumno prizna svoje napake, svoje pregreške in jih ne prikriva z nemoškim izgovorom.

2. Vztrajnost.

Pravi Sokol ne odneha ne pri telovadbi ne pri delu, bodisi stanovskem, bodisi sokolskem. On ne odneha niti za las, če se mu tudi vzlic trajni vežbi, vzlic velikim naporom ne posreči vaja, delo, ampak vztraja neomajno toliko časa, dokler ne krona uspeh njegove vztrajnosti. Pravi Sokol ne odneha, čeprav so mladostna leta že daleč za gorami, ampak on vežba v visoko starost, veseleč se svoje vztrajnosti, svoje moči, svojega zdravja.

Pravi Sokol vztraja v dobrem do konca v korist sebi, društvu, Sokolstvu, narodu, človeštvu.

3. Samopremagovanje in samozatajevanje, ki sta temelja sokolski disciplini.

V prid splošnosti (v prid društva, Sokolstva, naroda, države) moramo mnogokrat premagati svoje lastno nerazpoloženje (komodnost itd.) ter vršiti svojo dolžnost.

Pravi Sokol vrši točno svoje stanovske dolžnosti (učenje, službe) tudi proti in vzlic nerazpoloženju.

Pravi Sokol izvršuje prav tako točno svoje sokolske dolžnosti. Vzlic slabi volji, vzlic slabemu vremenu itd. prihaja k telovadni uri ali drugemu sokolskemu delu.

Pravi Sokol premaga in zataji svojo komodnost in prevzame vsak posel, ki ima zanj zmožnosti.

Pravi Sokol premaga in enostavno črta iz svojega življenja navado, če je to v prid njemu, društvu, Sokolstvu, narodu, človeštvu.

Če n. pr. spozna, da pijančevanje ali alkoholizem neizmerno škoduje narodu, bo skušal s skrajnim samozatajevanjem izbrisati ta madež z narodovega lica. Če spozna pri tem stremljenju, da je za to najboljše, najučinkovitejše sredstvo popolna vzdržnost ali abstinenca, se bo brez ozirov odločil za to. Sledil bo pogumno na tej poti velikemu bratu predsedniku češkoslovaške republike dr. Masaryku, ki pravi v svojem spisu »Rešitev po abstinenci« sledeče: »Kako torej moramo in moremo kljubovati grozeči degeneraciji (propadanju) zaradi alkoholizma. Edina možnost je: zdržati se docela pitja.« On pravi dalje, da je to dolžnost zavednega, znanstveno mislečega zdravnika, učitelja itd., a jaz pravim, to je tudi dolžnost pravega Sokola, ki hoče slediti dosledno sokolskim ciljem.

Če spoznaš, da uničuje tudi nikotin narodove energije in da je najboljše obrambno sredstvo proti tej kugi zopet zgled, boš črtal tudi to eventuelno napako iz svojega življenja. Skušal boš vplivati tudi na svoje brate, da se otresejo alkoholičnega in nikotinskega praznoverja, kakor pravi Masaryk.

V prvi vrsti velja to tebi, naraščaj, ki vse to lahko storiš brez posebne žrtve.

Slednjič skušaj pogumno, vztrajno in s skrajnim samozatajevanjem iztrebiti iz svojega življenja napake, ki škodujejo tebi ali celoti.

Izruj nepazljivost, lenobo, klepetavost, neolikano vedenje, nesposobno govorjenje in vse druge napake, radi katerih te je premnogokrat moral opominjati prednjak. Le tako se boš približal idealu — pravemu Sokolu.

Tak je slednjič tisti, ki se skuša ohraniti tudi pri zdravju duševnem, ki skuša dvigati tudi svoje duševne sile.

Zato pravi Sokol ne izgublja vsega svojega prostega časa samo v zabavi, ampak ga uporablja tudi za svojo izobrazbo, za oplemenitev svoje duše. On se ga po dobrih knjigah, ne samo zabavnih, leposlovnih, ampak tudi poučnih, da se s prvimi priuči uživati pravo lepoto, z drugimi si pa razširja svoje obzorje (naraščaj vedno po navodilih knjižničarja, prednjaka ali prosvetarja). Ne zanemarja

pravi Sokol časopisov, ne zamuja nobenih predavanj, poseča dobre gledališke predstave, sploh uporablja vsa sredstva, da okrepi svoje duševne sile. Tebi, naraščaj, je prav potrebna v tvojih letih »Knjiga o lepem vedenju« ali »Bonton«, da se priučiš lepemu vedenju, finemu nastopanju, ki je mnogokrat podlaga uspehom.

Prav posebna dolžnost pravega Sokola v duševnem oziru pa je — spoznati Sokolstvo, njegove smotre in pota, ki vodijo do njih. Zato prebira redno vse sokolske liste (Glasnik, Sokoliča, Našo Radost) in se trudi, da je natančno poučen o gibanju Sokolstva. Poleg tega poseže večkrat tudi po starih letnikih sokolskih listov, čita druge sokolske knjige in se tako stalno utrjuje v svojem sokolskem prepričanju.

Knjige in časopise si nabavlja pravi Sokol po svojih premoženjskih prilikah sam, da podpira narodno in sokolsko književnost.

Pravi Sokol slednjič ne izgublja svojega prostega časa v nezdravem gostilniškem dimu, ampak je dosledno svojim idealom največji ljubitelj svobodne narave, temnih gozdov in visokih planin, katerih lepota prav posebno plemeniti njegov duh. On izrablja vsak daljši prosti čas, da se v svežem gorskem zraku telesno, moralno in duševno okrepi.

To so glavne dolžnosti pravega Sokola, glavne poteze o njegovi sliki.

A od idealnega Sokola zahtevamo še več. Idealni Sokol je dosledno nacionalen — rodoljuben. Tega svojega rodoljubja pa ne kaže s praznim govorjenjem, ampak ga kaže z delom. Kaže ga z marljivim delom stanovskim (učenjem itd.), kaže ga z marljivim delom sokolskim v telovadnici in pri raznih odsekih.

Svoje rodoljubje kaže v vestnem spoznavanju domovine in naroda in njegove preteklosti. Slednjič ga kaže tudi z nesebično ljubeznijo do svojih nesrečnih zaslužjenih bratov. Pravi, idealni Sokol je vedno prvi na mestu takrat, če je treba pomagati tem nesrečnežem, ki ne uživajo zlatega solnca svobode. Zato ne presliši nikoli glasu obrambnih društev, ki lajšajo gorje tem trpinom.

Pravi Sokol je slednjič demokratičen. On se ne klanja pred bogastvom ne pred bliščečim naslovom, ampak on priznava prvenstvo le delu. Višje spoštovan je v Sokolu le pošten, delaven brat, pa če je po svojem stanu najpreprostejši delavec. Pravi Sokol se ne sramuje preproste obleke, on se sramuje le nepoštenja in brezdelja.

Pravi Sokol je slednjič tisti, ki se trudi, da postane pravi apostol Sokolstva, ki se trudi pridobiti čim več članov svoji organizaciji, ker »stvar sokolska mora stremeti, da bo naposled ves narod v njenem krogu.«

Za to pa je potreba dela, treba je vztrajnosti, samozatajevanja, treba je pravih, idealnih Sokolov — ponosnih na svoje Sokolstvo.

In to hočemo postati, to hočemo biti!

Beograd u sadašnjosti i u budućnosti.

aš slavenski Beograd, dika i ponos Sokolstva za poslednjih 10 godina toliko se razvio da je od male turske palanke postao pravi velegrad. Na mestu, gde su nekad paše i subaše konačile danas se pozdizu velelepne palate najmodernijeg stila. Ko bi mogao pomisliti da će se sve iz osnova za tako kratko vreme promeniti. I danas stranac kada dođe u Beograd iznenađen je ako naiđe na kakve ostatke te skore prošlosti. Slikar se odmah hvata četkice i palete da oživi tu nepovratnost a književnik dobija nadahnuće za svoja visoka stremljenja.

Beograd, naš ponos, idući ovako gigantskim koraćima napred ide u susret sjajnoj budućnosti. Sloveni se bude, budi se i Beograd. U njima kipti život i stvaranje. Napredak Beograda je izraz toga slovenskog stremljenja. Današnji Beograd je senka Beograda budućnosti. Današnje neobrađeno južno Slovenstvo je senka formiranog Slovenstva. Vreme sve stvara svoje. I doći će dani kada će našim potomcima sadašnjost izgledati kao nama danas prošlost.

.....
ANTE MODRUŠAN:

Njima.

Vi prezrestę smrt za našu grudu dragu
ko potomci pravi slavnih pradedova,
utrnuše braćo Vašu svetlu nadu,
ubiše Vas, ali nikad neće naših snoval!

Draga zemlja, što Vam grudi krije
donese Vam slobodu družu mrtvi
žarko sunce, što Vam humke grije
ukrašuje čistoću Vašoj divnoj žrtvi!

Vi dadoste sve, što se može dati
sa smehom mroste ko Vujadin stari
i nekaj naše će potomstvo za Vas znati
a svet već znade tko su barbari!

O, mrtvi družu, na grobu Vam nema križa,
ni svđjete da na njemu tužna rida
al' naša zemlja sva je braćo kao jedna hiža*
i bol jednako svima nama srce kida!

* kuća.

Naše Sokolstvo i njegov rad na selu.

„Sokolstvo na sebi nosi pečat greha, jer služi manjini, koja se uspavljuje u tobožnjim uspesima dvadesetog veka, a koren velikog narodnog hrasta — naše selo — maćehinski prepušta samom sebi ili uticaja nižih sila“.

Čedo Milić.

našoj državi, koja broji preko dvanaest milijuna stanovnika, nemamo niti osamdeset hiljada Sokola i to sviju kategorija. Odakle takav nesrazmer nije teško pogoditi: naše Sokolstvo, u svome desetgodišnjem radu, nije organizovalo naša sela, u kojima živi osam desetina našega naroda!

U tome pogledu počela je prva da radi mostarska sokolska župa, koja je, inicijativom svoga starešine brata Čede Milića osnovala i organizovala do sada oko 40 seoskih sokolskih četa po kršnim hercegovačkim selima. Taj je rad pohvalan i od strane celog našeg kulturnog sveta zapažen, ali on je ograničen, lokalizovan. Doduše, javi se još koja sokolska župa s takovim radom, ali to je sve malo. Da bi se postigao željeni cilj, da bi se sva naša sela organizovala u sokolske redove, potrebna je saradnja celog Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije, sviju njegovih župa, sviju njegovih društava i cele države.

A sada da vidimo, kakav je rad potreban na selu, kako i na koji način treba da se provodi preporod sela u sokolskom duhu. Da je naše selo više zapušteno nego nezapušteno, to nam je svima poznato. Ograničimo se samo na prosvetnu stranu. Koliko sela nema osnovnih škola? Koliko sela nema ni jedne prosvetne institucije? O ekonomskim, higijenskim i dr. prilikama da i ne govorim, jer su one usko spojene s prosvetnim. Iz toga svega zaključujemo, da se traži preporod našeg sela u sokolskom duhu. Inicijativa treba da dođe iz grada, jer selo i grad su dva druga, koji se vrlo često sastaju. Sokolstvo mora da šalje svoje misionare na selo, jer takav njegov rad u današnjim prilikama naići će na razumevanje i doneće ploda.

Selu se mora vrlo oprezno pristupati. U selo moraju da dođu takovi ljudi, koji će se svojim rečima i svojim delima moći da približe njegovim stanovnicima. U selo moraju doći dobri pedagozi, dobri psiholozi, trezveni učitelji. Oni moraju u prvom redu upoznati i selo i narod u njemu, a onda početi sa sokolskim radom. Taj se rad sastoji u osnivanju i organizovanju seoskih sokolskih četa. Posao osnivanja nije težak ni dug, ali posao organizovanja je mnogo teži i duži. Jer,

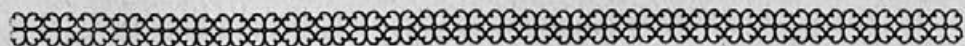
organizovati jednu sokolsku četvu znači naučiti svakoga pojedinca u njoj da sluša i da zna zapovedati.

Sokolski rad u seoskim četama treba da bude koncentrisan oko higijenskog, prosvetnog i ekonomskog podizanja sela. U higijenskom pogledu treba širiti ideju trezvenosti u potpunom smislu te reči. Svima nam je poznato, da veliki deo naših seljaka umire od alkohola i raznih bolesti. To je jedno zlo, koje se treba otkloniti. Bez trezvenosti svaki je rad uzaludan. U vezi s tim stoje i sokolske vežbe po Tyrševom sistemu. One služe za telesno usavršavanje pojedinaca. U prosvetnom pogledu treba naš seoski svet također obrazovati. Znači, da se u prvom redu mora suzbijati nepismenost. U vezi s prosvetnim i higijenskim podizanjem sela stoji i ekonomsko podizanje njegovo. Seoska se omladina mora privikavati modernoj zemljoradnji, mora prekinuti s tradicijom drvene ralice i potpuno prihvatiti zahteve moderne ekonomije. Bez pismenosti to je nemoguće postići.

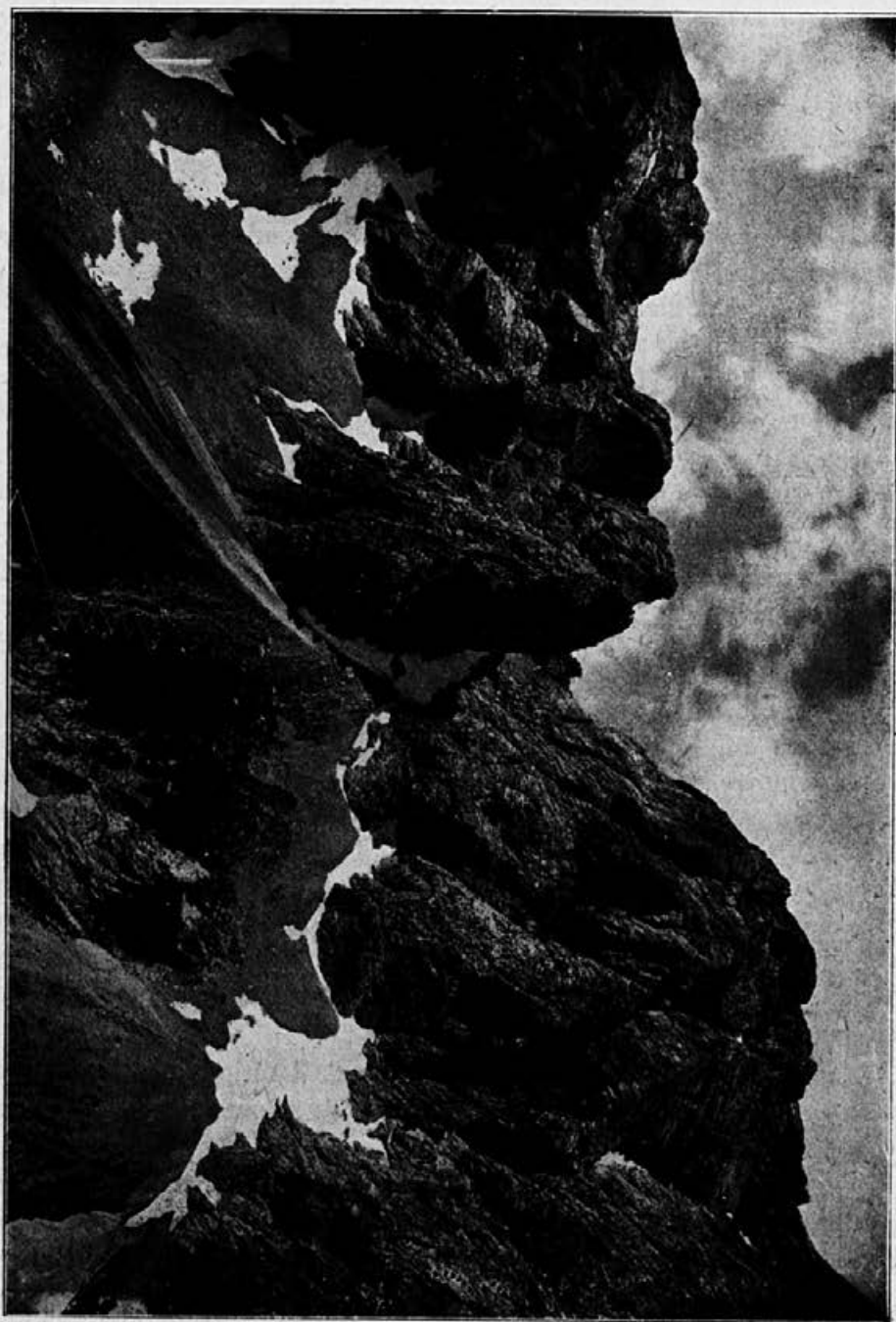
S ovakovim svojim radom na higijensko-prosvetno-ekonomskom podizanju sela sokolske čete postaju u isti čas članovi narodnih univerziteta, koji će neprestano fabrikovati ljude, praktično naoružane za tešku životnu borbu. U takovim ljudima dobićemo Sokole, spremne da u svakom času založe svoje živote za spas Otadžbine. Takovi će ljudi povećati sokolske redove i od nekoliko hiljada organizovanih Sokola postaće kao preko noći nekoliko stotina hiljada Sokola. Jedino će na taj način naše Sokolstvo doći pravom cilju, koji mu nalaže njegova sveta sokolska ideja. »Njezin je svet širok i blistav kao slovensko more, smeo i visok kao slovenske gore, večito mlad i čist kao slovenske vode. U njezine snove šume Drava, Sava, Drina i Dunav, huće Vardar i Morava, pevaju Krka i Bosna, Tisa i Neretva, Ibar i Bregalnica. Njezino jasno čelo hladi dahom svojim vetar sa Durmitora i Petrove Gore, Lovćena i Triglava, Avale i Snežnika. U zlatno veće njezinih misli šaputaju pitome ravnice plodne Vojvodine, divne Šumadije, zlatnog Srema, junačke Raške, kršnog Primorja i sunčane Dalmacije.« Takova je sokolska ideja!

Na kraju dužnost mi je kao Sokolu da uputim jedan apel, jednu molbu na sve one, koji dolaze u doticaj sa selom i čiji je život usko vezan za selo:

Približite se što više selu! Sokoli, braćo, učitelji naroda našega, pridignite naše selo u sokolskom duhu, jer selo naše, to je najveći sokolski ideal, to je stablo, iz kojega rastu grane naše budućnosti!

Turski žleb v Kamniških planinah

Po raju Jugoslavije.

(Konec).

Jesenice — Žirovnica — Vrba.

lati žarki jutranjega solnca, ki je vstalo tam za Savinjskimi planinami, nas vržejo zadnji dan iz postelj. Brž iz koče na vrh!

Uživamo znova prekrasen razgled po Koroški, se oziramo nazaj v Triglavsko pogorje in na Gorenjsko ravan.

Zares ni dobila Golica zastoj imena »jugoslovenski Rigi!«

Ko se naužijemo vse te lepote, se začnemo zanimati za posameznosti.

Vzamemo v roke zemljevid in se ozremo proti zahodu. Tam stoji zgodovinsko znana gora Dobrač, pod katero je ponos Korotana — lepa Zila. Severovzhodno te gore se beli mesto Beljak. Pred njim se leskeče temnozeleno Baško jezero, v daljavi za mestom pa se dvigujejo Visoke Ture. Vzhodno od jezera se vleče pod nami ob vijugasti Dravi narodno zavedna dolina Rož. Najznamenitejša vas v njem je št. Jakob ali Podgrad, kjer stoji cerkvice na hribčku. Zapadno Podgrada je št. Peter, kjer so postavili slovenski rodoljubi krasno osnovno in gospodinjsko šolo.

Na vzhodu odtod opazimo preko Drave dva mosta, železniški in kumperški most, nad katerima se dviguje kumperški grad. Še dalje so Žihpolje z dvostolpno romarsko cerkvijo.

Na severu se razprostira glavno mesto Koroške Celovec, ki leži na vzhodnem koncu Vrbskega jezera, s katerim je zvezan po prekopu. To jezero je 16 km dolgo in ob njem zlasti na solčni severni obali je venec ličnih vil. Na jugu in severu ga obdajajo nizki obrastli holmi, v jezero pa sega na jugu idiličen polotok s cerkvijo Marije na Otoku.

Severno Celovca opazimo precej veliko ravnino. Zemljevid nam pove, da je to zgodovinsko Gosposvetsko polje. To je za Slovenca prav tako važno polje kakor za Srbe Kosovo. Tu stoji še dandanes vojvodski stol in cerkev Gospa Sveťa, dva najvažnejša spomenika slovenske zgodovine. Ta dva in knežji kamei v muzeju v Celovcu nam pričajo, da je bila ta zemlja naša, da je bilo tu središče stare naše zgodovine. Pričajo nam, kako je tu slovenski kmet sam potrjeval svoje vojvode, ki so mu morali obljubiti, da bodo varovali njegove pravice.

A danes! S silo nas je od tu izrinil 60 milijonski nemški narod in nam ugrabil vse to. Bomo li imeli kdaj toliko moči, da si priborimo zopet svoje pravice? Odgovor na to vprašanje leži v tebi mladina!

Ko se naužijemo razgleda, se zopet odpravimo na pot. Hitro po slovo v kočo, nato pa naglo navzdol, nazaj na Jesenice. Prav kmalu smo tam. Skozi mesto, skozi Javornik in nekatere druge vasi dospemo v Žirovnico.

Tu se vzpnemo do rezervarja znamenite elektrarne Završnice, ki preskrbuje z električno silo ves gorenjski kot. Z verande pred njim je lep pogled na gorenjsko ravan, tja do Blejskega jezera in Jelovice in Triglavskega pogorja. Skozi mal predor hitimo po stezici do precej velikega umetnega jezera, ki je v dolinici pod Stolom. Vsa dolina je z močnimi zatvornicami zajezena in tako spremenjena v jezero.

Ob njem so lepi gozdovi, kjer najdemo opoldanski odpočitek. Kopenje v jezeru pa je prepovedano, ker se ta voda uporablja tudi za vodovod.

Že precej pozno popoldne se vračamo nazaj po stezici in ob velikih ceveh navzdol v Žirovnico. V vasi opazimo na neki hiši spominsko ploščo, ki nam pove, da je bil tam rojen Matija Čop, prijatelj Prešernov in odličen znanstvenik »velikan učenosti«.

Na oni strani vasi jo mahamo še nekoliko časa po cesti, nato pa zavijemo po kolovozni poti proti Vrbi, ki leži med gostim drevjem. Prav kmalu jo pozdravimo. Na drugem koncu se v svetem spoštovanju ustavimo pred rojstno hišo našega največjega pesnika doktorja Franceta Prešerna. V duhu se nam kar sami obnove njegovi verzi:

O Vrba, srečna, draga vas domača,
kjer hiša mojega stoji očeta! — —

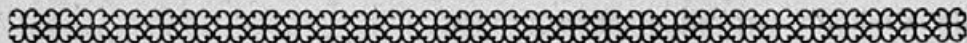
Onstran hiše opazimo cerkev, o kateri pravi v tem svojem sonetu:

Pred ognjem dom, pred točo mi pšenico
bi bližnji sosed varoval svet' Marko.

Sedemo kraj hiše na trato, se vtopimo v misli o vsem tistem, kar smo že slišali o tem našem slavnem možu ter obnavljamo vse njegove verze, ki smo se jih kdaj učili.

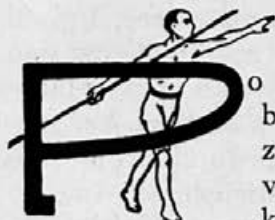
Ko se nagiblje dan že proti večeru, se nagiblje h koncu tudi naša pot. Na postaji Lesce-Bled si slednjič ogledamo še kraljevo čakalnico, nato pa sedemo v vlak. V večernem solncu se svetijo gorski velikani in mi jemljemo od njih slovo.

Vlak hiti — naša pot je končana.

Taborenje sokolskega naraščaja iz Šiške.

(Konec.)

o večerji smo imeli zopet predavanje. Predaval je br. Lade »O redovnih vajah«, nato je bila splošna zabava ob tabornem ognju. Razgovarjali smo se o vseh mogočih stvareh, posebno nas je zanimalo, kaj se godi v Šiški. Po pogovorih smo odšli spat, da se spočijemo za drug dan, ki je bil namenjen izletu na Mokrico. Spali smo že, ko so se vrnilo oni trije iz Šiške in prinesli s seboj zopet 12 hlebov kruha in pa — važno za našega fotografa — pol metra magnetizirane traku, ki ga je pozneje upotrebil, da nas je slikal pri ognju. Eden izmed teh treh je imel to noč še stražo in tako se je rodila iz tega nova senzacija. Zaspal je sedeč na hlođu in se prevrnil v ogenj; ki k sreči ni bil velik, a kljub temu se je precej opekel na roki. To samo na sebi ne bi bilo toliko smešno, a morali so ga buditi, da se je izkobil iz žerjavice.

Sreda 24. julija. Že prejšnji dan smo se zmenili, da bomo vstali ta dan ob štirih, ker smo hoteli priti na Mokrico še pred solničnim vzhodom. Kuhar je vstal nekoliko prej in skuhal kavo, toda ostali smo se toliko časa popravljali in pripravljali, da smo odšli na pot šele ob petih in do tedaj je bila že polovica Mokrice v solncu. Šli smo mimo Brstnika po senčnati, široki poti počasi navkreber. Pozneje je postala pot strmejša, toda bila je še vedno lepa. A kmalu zaradi zaraščenosti, kamenja, korenin in vsega mogočega skoro hoditi nismo mogli dalje. Pomanjkljiva markacija je bila kriva, da smo kaj kmalu zgrešili pot in pričeli smo plezati po kamenju po vseh štirih navzgor. Posebno nerodna je bila ta pot za tiste, ki so odšli na Mokrico bos. Pa smo vendar zdržali do vrha. Tu se nam je odprl veličasten razgled na krasne Kamniške planine in prav nič nam ni bilo žal, da smo prišli gor. Res, prav škoda, da ni bilo fotografa z nami, napravil bi bil lep posnetek. Med počitkom in obedom smo opazili s pomočjo zemljevida, da sploh nismo na Mokrici. Ta je ležala precej pod nami, mi pa smo bili na Korenu. Ker je bilo še zgodaj, prišli smo na vrh v štirih urah, so nekateri predlagali naj nadaljujemo z izletom do Kokrškega sedla. Br. vodniku se je zdela ta pot predolga in prenaporna, zato je odločil da gremo na Krvavec. Z veseljem smo sprejeli tudi ta odlok, posebno »bosonožci«, ker je pot do Krvavca izgledala veliko lepša od one na Koroško sedlo. Že takoj v začetku smo opazili ob poti jamo, napolnjeno s snegom. To je bilo nekaj za nas! Segli smo po njem, si ugasili žejo in ga napolnili v steklenice in kamor je šlo. Seveda smo potem vso pot pili, dokler smo imeli kaj snega, ki se nam je radi vročine kmalu stopil. V dobri uri smo primahali čez Kompostelo, Greben in Vel. Zvoh na Krvavec. Pot je bila prav lahka,

zanimiva in nudila nam je obilo lepega razgleda. Na Krvavcu smo šli v Dom, po zaslugi br. vodnika brez vstopnine. Med počitkom smo pili vsak en čaj, ker pa to ni zadostovalo, še po en malinovec. Vpisali smo se tudi v knjigo ter na široko in razločno zabeležili, da smo taborniki iz Kamniške Bistrice. Nato smo se hoteli vrniti nazaj v tabornišče. Tam nas je gotovo nestrpno čakal naš kuhar s kosilom, ker smo mu obljubili, da bomo še opoldne doma. Hoteli smo jo ubrati po najkrajši poti, zato smo se posvetovali z dvema pastirjema, ki smo ju dobili v pastirski naselbini, tik pod domom na Krvavcu. Ta dva sta menila, da bi bilo najbolje če gremo naravnost v dolino do »holcarjev«. Ravnali smo se po njihovem nasvetu, toda nismo jih našli. Prišli smo na razpotje in tu smo se razdelili v dve skupini: prva je šla

Kamniška Bistrica

po eni poti, br. vodnik in bosonogi pa po drugi poti. Zadnji smo šli v začetku po prav lepi, gladki stezi, ki se je nenadoma zgubila in zašli smo. Zdaj pa zdaj smo globoko pod seboj zaslišali votlo šumenje, ki ga je prinašal veter. Mislili smo, da je to Bistrica, pa smo se motili. Spuščali smo se počasi od drevesa do drevesa navzdol ter prišli na nekako teraso, na koncu katere je bilo velikansko mravljišče. V loku smo se mu izognili, ker nismo hoteli biti opikani od rdečih mravelj, zakaj učinke pikov smo okusili kakšno noč tudi v naših šotorih. Toda komaj smo pretekli kratko strmino, smo se znašli na drugi terasi, do pičice slični prvi. To stopnišče se je ponovilo bog ve kolikokrat in ni še izgledalo, da ga bo kmalu konec. Zato smo pospešili korak, zakaj tudi dan se je že nagibal h koncu. Šumenje vode se je sčasoma nekoliko približalo in končno smo se znašli — pa ne ob Bistrici — nego ob

majhni Korošici, prav neznatnem potočku in čudno se nam je zdelo, da se ga more slišati 1000 m visoko. Do taborišča je bilo torej še daleč. Po lepi stezi smo nadaljevali pot, toda steza je naenkrat izginila. Ni kazalo drugega, kakor da smo se vrnil nazaj, odkoder smo prišli. Br. vodnik je krenil kar čez trnje in robido, kjer je menil, da leži taborišče. Zanj je bilo to lahko, a mi bosonogi, ki smo mu sledili, smo bili reveži, zakaj hodil ni prav počasi. »Princ Muri« se je zdaj pa zdaj sklonil ter si izdril trn, ki se mu je zasadil v peto, ali pa se je prijel za prst na nogi, s katerim je bolj trdo pobožal korenino. Ob takem trpljenju smo končno vendar prišli na pot, po kateri smo šli zjutraj na Mokrico. Kmalu smo bili pri pastirju, od tu do taborišča pa tudi ni bilo več daleč. Deležni smo bili svečanega sprejema; s skrbnimi obrazi in začudeni so ogledovali našo na več krajih preluknjano in opraskano kožo — a bali so se nas vprašati kako to, ker smo se vsi tako resno držali. Veseli pa smo bili, da smo se vrnil, saj so vsi mislili, da smo se izgubili, ko nas ni bilo toliko časa nazaj. Br. kuhar je že mislil poslati na pomoč rešilno ekspedicijo. Ker smo bili res izmučeni, saj smo hodili nič manj kot 14 ur, smo se po večerji vlegli k počitku, in žal nam je bilo, ko smo pomislili, da je to zadnji izlet med taborenjem.

Četrtek 25. julija. Budnico smo imeli ta dan šele ob 7. uri. To je posebno jezilo zadnjo stražo, ki je morala kar 3 ure sedeti ob ognju sama. »Princ Muri« je bil truden še od prejšnjega dne in ko ga je zjutraj br. stražar budil, ni hotel prav nič slišati, pač pa ga je pri nadaljnjem nadlegovanju spodil. S težavo ga je torej stražar, — ki je med klicanjem malodane sam zaspal, — spravil pokonci.

Po zajtrku, čaj s kruhom, smo se skupno umili, nakar smo imeli nekoliko jutranje telovadbe. V današnjem programu je bilo nekoliko spremembe: ob 10. uri je bila namreč še južina, kava s kruhom, kar se nam je prav dobro prileglo. Nato smo se kopali pod mostom in — dopoldne je minulo.

Radi pomanjkanja kruha, so bili spet trije določeni, da morajo iti v Šiško ponj. Po kosilu so se pričeli ti trije pripravljati za pot, a ostali, — razen par bratov, ki so bili nekoliko bolni, še bolj pa leni, — smo šli na sprehod h koči v Kamniški Bistrici. Ker smo imeli dovolj časa, smo se nazaj grede posebno dolgo pomudili pri Predaseljskem slapu in občudovali njegovo krasoto. Metali smo vanj hlode in opazovali, za koliko časa jih je potisnila ta ogromna sila pod vodo. Med povratkom v taborišče, si je vsak nabral naročje drv in jih prinesel v taborišče, kar je bilo posebno všeč br. kuharju. In tudi mi smo bili zadovoljni, saj nas je vsaj enkrat pustil pri miru in nas ni spodil kot po navadi, ampak nam je celo postregel z južino. Ker bi nam bilo postalo v brezdclju dolgčas, smo se zmenili, da bomo igrali »raubarje in žandarje«. »Raubarji« so se kmalu razgubili po gostem smrečju in »žandarji« so jih zaman iskali. Pa tudi če bi jih bili našli; kaj bi opravili n. pr. proti takemu »raubarju« kot je bil br. starešina z naba-

sanim revolverjem in bridko sabljo ob pasu? A tudi »raubarji« so se naveličali čepeti toliko časa na enem in istem mestu in s tem je bilo igre že konec. Nato smo se še nasmejali bikoborbi, prirejani med »princom Murijem« — bikom, in dvema toreadorjema. Toreadorja sta imela v rokah dve cunji in sta dražila »princa«, ki se jima je spretno umikal. Vendar je žalostno končal, ker se je v kritičnem trenutku spotaknil ob vrv za obešanje perila ter je padel, kakor je bil dolg in širok.

Popoldne je minulo. Po večerji smo spet imeli predavanje br. tabornega starešine. Čas je mineval in vrnili so se tudi oni trije, ki so šli v Šiško po kruh. Kruha sicer niso prinesli veliko — komaj en nahrbtnik, ali to nam ni delalo preglavic, ker smo itak vedeli, da se bomo kmalu vrnili domov. Čakali smo jih, zakaj br. fotograf je že popoldne pripravil in pritrdil aparat na pripravno mesto, da bi nas zvečer lahko slikal ob tabornem ognju. Razporedili smo se v velik polkrog in ko smo bili pripravljeni, je br. fotograf prižgal magnezij. Ker se ta ni hotel takoj vžgati, je seveda moral »princ Muri« napraviti smešno pripombo, tako, da smo se vsi smejali, kar je posebno razkačilo br. fotografa. Po slikanju, — biti je moralo že precej pozno, — smo vsi, razen nočne straže, odšli spat, kamor se nam danes ni posebno mudilo, ker tudi trudni nismo bili.

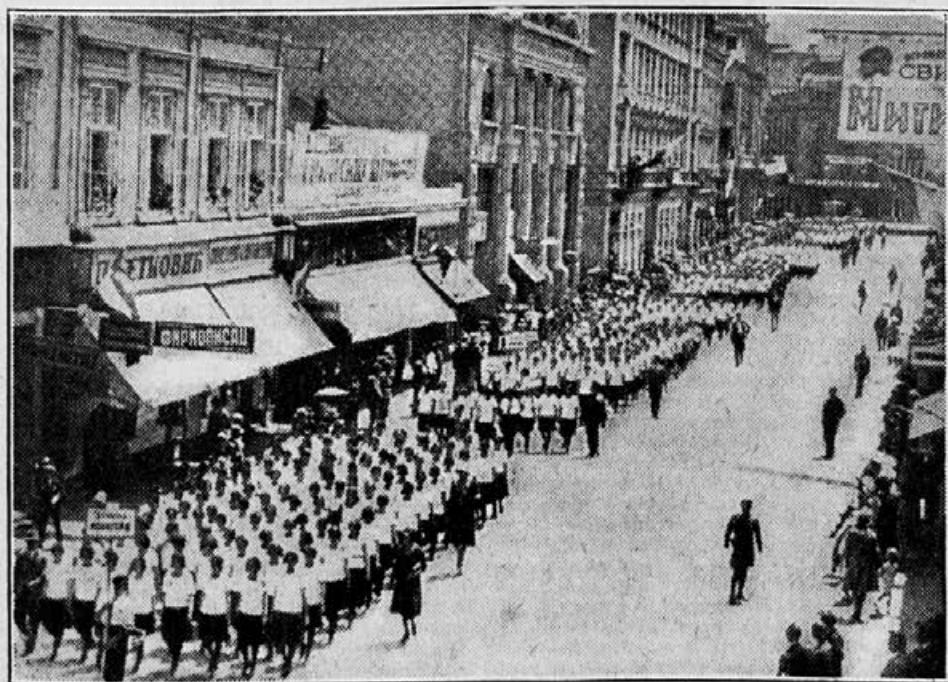
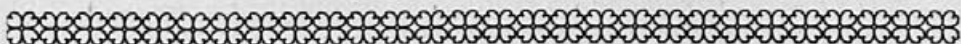
Petek 26. julija. Ker smo se dogovorili, da se bomo vrnili v Šiško v soboto, zato je bil današnji dan namenjen izključno le počitku in pripravljanju za odhod. Vstali smo šele na drugi trobentin klic k zajtrku. Nikamor se nam ni mudilo, zato smo se počasi spravili pokoncu ter se dolgo časa umivali, zakaj domov smo se hoteli vrniti čisti. Po umivanju je prišla na vrsto telovadba in nato je bilo vse dopoldne namenjeno ureditvi »lastnih zadev«. Oprali smo si umazano perilo, da ne bi takega nosili domov. Nato so nekateri šahirali, a ostali smo se šli kopat pod most, zakaj vode, čeprav je bila mrzla kot led, smo se v tej dobi našega taborenja jako privadili.

Po kosilu nas je br. fotograf dvakrat slikal: prvič med predavanjem br. starešine in drugič med delom v taborišču. Ko smo pospravljali še preostali proviant, smo ugotovili, da nam je ostalo še precej koruzne moke; zato je br. vodnik ukazal kuharju, naj takoj skuha polento — »da bi se bolj zredili« in da ne bi preveč nosili domov.

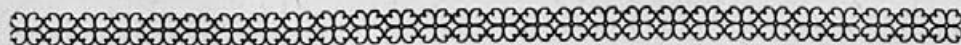
Proti večeru se je vreme nenadoma spremenilo. Solnce, ki je še pred kratkim sijalo, so zastrli temni oblaki in grmenje je strahotno odmevalo od mogočnih Kuklarjev. Obetala se nam je viharna in deževna noč. Vse orodje, kar smo ga imeli, smo spravili na kup, in po večerji smo plegli po šotorih; celo nočna straža ni ostala zunaj. Komaj smo si naredili luč v šotorih, že se je vlila močna ploha. Dež nam ni delal preglavic, pač pa burja, ker smo se bali, da bi nam ne podrta ali še celo odnesla šotorov. Sicer pa je bilo prav prijetno v

zavetišču. Ker »princ Muri« ni štedil s humorjem, je čas hitro mineval in kmalu smo drug za drugim zadremali.

Sobota 27. julija: Dež je že ob 4. uri ponehal in svetlikalo se je tudi že; zato smo hitro vstali, da bi čimprej pospravili in bi nas ne zalotila druga ploha. Šotore smo podrli hitro in ker smo si že prejšnji dan kolikor toliko uredili vsak svoje stvari, smo bili hitro pripravljeni. A bil je tudi zadnji čas, zakaj nebo se je spet omrežilo s temnimi oblaki in takoj po zajtrku je pričel padati dež. Zavili smo se v plašče ter v zastopu trikrat obkrožili taborišče, ki smo se ga v teh 10 dneh tako privadili. Zapeli smo še: »Oj zdaj gremo, oj zdaj gremo,« nato smo zavili proti Kamniku. Dež nas je že pošteno premočil, preden smo prišli do »Galerij«. Tu smo počivali. V tem času je dež ponehal, kmalu je posijalo solnce, tako da smo imeli do Kamnika prav lepo pot. Da bi lažje hodili sta nam trobentača trobila med potjo koračnice, ki so mogočno odmevale na ozkih Kamniških ulicah. Po obedu smo vstopili v »Kamničana«; ki nas je že čakal. Med vožnjo smo veselo prepevali in prav kmalu smo izstopili v Šiški. Tu smo se razšli, a v srcih smo imeli vsi trden sklep: da pojdemo prihodnje leto zopet taborit.

Svesokolski slet u Beogradu: Članice u povorci.

V slovo!

Z današnjo številko zaključuje »Sokolič« svoje dvanajsto leto. V so to dobo je vodil sokolski naraščaj, ga bodril k delu, poučaval ga pa tudi razveseljeval, kolikor je bilo mogoče. Marsikatera dobra beseda in mnogo lepih naukov je nanizanih v vseh dvanajstih letnikih. Kje so že danes prvi njegovi naročniki in čitatelji. Odrastli možje so med njimi in mnogi se z veseljem spominjajo na ona leta, ko so še čitali naš list, ki jim je bil prvi sokolski učitelj.

Ves ta čas — izvzemši prvo leto 1919. — sem mu bil urednik. Mnogo veselih dni pa tudi žalostnih sva preživela, skupaj sva se veselila, skupaj sva izpila marsikatero grenko kupo. Življenje je šlo hitrih korakov mimo, razne spremembe smo doživeli v Sokolstvu, naša ideja in naša pota pa so ostala dosledno ista skozi vso to vrsto let.

Toda usoda zahteva svoje in tako je prišlo, da po enajstih letih zapuščam »Sokoliča«. Dostojno in prijateljsko naj bo najino slovo, ko se razhajava. Želim mu, da enako ali še bolje vodi našo sokolsko mladino v duhu Tyrševih naukov in naših sokolskih načel, ki so temelji jugoslovenske sokolske organizacije. Pa tudi vzgojo za našo jugoslovensko državno idejo, ki mu je bila vedno »suprema lex«, naj krepko goji v bodočnosti.

Ti pa, sokolska mladina, ki si bila listu zvesta doslej, ostani tudi v bodoče njegova, kakor je »Sokolič« tvoj. Nerazrušljiva vez naj bo med vama in naj spaja mlade sokolske čete s svojim duševnim vodjem.

Vam, zvestim sotrudnikom, ki ste stali s svojim delom ob strani, da je mogel »Sokolič« vršiti svojo nalogo, bodi izražena prava bratska zahvala, združena s prošnjo, da mu ostanete naklonjeni tudi v bodočnosti.

Vsi veselo na delo, za blagor sokolske mladine, ki je nada bodočnosti našega Sokolstva!

Zdravo!

V Ljubljani, dne 18. novembra 1930.

BAJŽELJ IVAN,
dosedanji urednik »Sokoliča«.

Glasnik

Kalendaric sokolske omladine. Jugoslovenska Sokolska Matica v Ljubljani je izdala za leto 1931. lično knjižico pod gošrenjim naslovom. Uredil jo je kakor prejšnja leta namestnik starešine Saveza SKJ br. E. Gangl. Kalendaric ima najprej kalendarico vsebino za leto 1931. in pri vsakem mesecu prazno stran za beležke z mično sličico, ki odgovarja značaju meseca, spodaj so še natisnjena na vsaki strani sokolska gesla. V drugem delu kalendarice je uvrščena pesem: »Dvignimo srca« od br. Gangla, potem pravilnik za nošenje članske in naraščajske značke, nagovor Nj. Vel. kralja ob poklonitvi za stave Savezu SKJ na Vidov dan 1930. v Beogradu ter končno članek: »Sokolska omladina — budućnost države« od br. D. Bogunovića. V tretjem delu so uvrščene razpredelnice za razne beležke, n. pr. razpored vežbanja, moja ušteda, moj sokolski život, moje utakmice, pročitane knjige, najlepše rečenice iz pročitanih knjiga, moji dohoci i izdaci, iz dnevnika mojega življenja. Kalendaric krasita še dve celostranski sliki, in sicer starešina SKJ naslednik prestola Petar posmatra vežbe muške dece, in načelnik Saveza SKJ br. I. Bajželj. Na majhnem prostoru je zbranega polno zanimivega in praktičnega gradiva, ki bo naši mladini dobro služil. Zato bi moral vsak naraščajnik in vsak, ki je pri sokolski deci, imeti Kalendaric in ga uporabljati vse leto za beležke. To bi bili lepi spomini za poznejša leta.

Javna vežba i akademija u Kutini. Sokolsko društvo Kutina (župa Zagreb) priredilo je 28. septembra godišnju javnu vežbu, koja je ispala vrlo dobro. Istog dana na večer održana je i društvena akademija. Pošto za »Sokolić« nije aktuelno da detaljno opisujem ove priredbe, namera mi je da se osvrnem na rad sokolske dece kod javne vežbe i akademije u Kutini.

Na javnoj vežbi bila je prva tačka nastup muške dece (16) iz Lipovljana sa sletskim vežbama. Energičan nastup, za tim pozdrav na četiri strane i izvedba vežbe, to sve oduševilo je brojnu publiku. Drugu tačku ispunila su ženska deca (9) iz Kutine sa sletskim vežbama, a onda su muška deca (8) iz Kutine izvela proste vežbe. Iza nastupa članova i članica, ženska deca iz Kutine izvela su vežbe sa lukovima, a muška deca iz Kutine vežbe sa barjačicama. Svi nastupi na javnoj vežbi izvedeni su precizno.

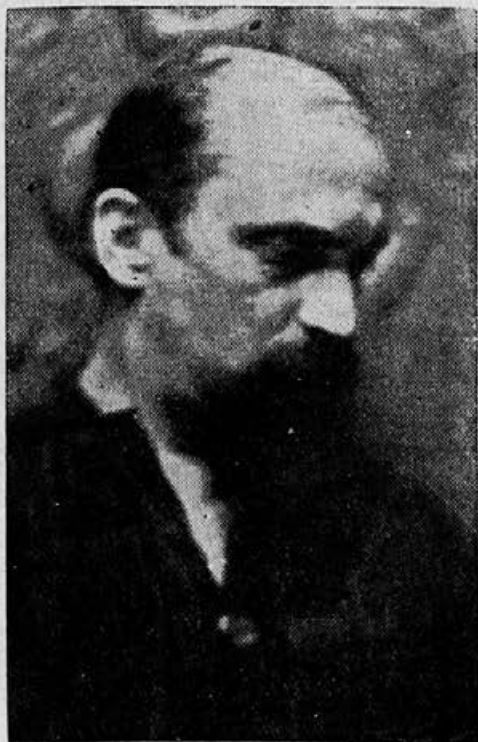
Na večer održana je akademija, na kojoj su muška deca iz Kutine nastupila sa sletskim vežbama, a ženska deca izvela su

polkin ples sa narodnim kolom. Uspeh akademije je potpun. Publika je velikim pleskom nadarila izvađanje vežbi, a naročito su pozdravljena ženska deca.

Rezultat javne vežbe i akademije vidi se najbolje tim, što je drugi dan pristupilo još dvadeset dece u podmladak Sokolskog društva Kutina. Za lepi napredak u vežbanju sokolske dece u Kutini, ide hvala bratu načelniku Arsi Labiću, koji ne žali truda u radu za Sokolstvo. Zdravo!

Z. N.

Spomenik zahvalnosti Francuskoj otkriven je dne 11. novembra u Beogradu. Prijateljske veze, koje su vezale jugoslovenske i francuske čete u svetskom ratu i

Ivan Meštrović

koje su pripomogle pobjedu i ujedinjenje Jugoslovena, našle su izraz u monumentalnom spomeniku, majstorskom delu našeg najvećeg umetnika Ivana Meštrovića.

Spomenik je podignut na najlepšem delu Kalemegdana i na masivnom mramornom postamentu pretstavlja lik žene, koja simbolizuje polet i veličinu francuskog

duha. Na postamentu izrađena su dva relief, od kojih jedan pretstavlja vojnu pomoć Francuske, drugi prosvetnu pomoć Francuske našoj omladini.

Otkriće spomenika izvršeno je na veoma svečan način uz učešće delegacije francuskih odličnika, koja je tom prilikom izručila Nj. Vis. Prestolonasledniku Petru Veliki krst Legije časti, najviše odličje Francuske.

V ultra-violetni deželi. »To bova rjava, stričko Bričko, ker se tako kuhava v Iliriji,« modruje moj mali Silvester Vester. — »Polt ne zagori, Silvestrček, od vročine, marveč od ultravioličnih žarkov, ki jih je najmanj po prašnih in zadimljenih mestih, in od vetra. Ob morju pa prispevata svoj delež sol in jod.« — »Potemtakem bi človek najprej ogorel, stričko Bričko, v tečajnih pokrajinah?« — »Dobro govoril, Vester Silvester; tam je toplotni učinek solnca skorej enak ničli, vendar je solnčarica onodod pogostnejša nego na žgočem jugu, zlasti če odsevajoča snežišča pospešujejo fotogenijo. Takisto se opališ na visoki gori zmernega pasu. Profesor Borchardt je na skrajnem severu zasnoval idealen laboratorij, da proučuje neposredni vpliv ultra-vijoličnih žarkov na živa bitja. Izsledki so velezanimivi. V arktičnih krajih je zima neskončna noč. Edino v početku in ob koncu se solnce za malo trenutkov obesi na obzorje. Prebivalstvo, sosebno ženske in deca, so zaprti dolge mesece v turbobnih kočah, razsvetljenih z dimovitimi leščerbami na olje. Posledice tega životarjenja se javljajo v krvi: hemoglobin, ki lovi in predeluje kisik, stopnjevito gine iz nje. Ko se potem mahoma vrne poletje ter pripelje s seboj nekoliko mlačnosti in žarko svetlobo, vse spet oživi, se premladi in prenovi. Ker je solnčna toplotina neznatna, mora biti vzrok ugodnih izprememb edino njena svetilnost, v kateri prevladuje ultra-violetni živelj. Ta ojači hemoglobin ter iznova zaneti plamen življenja, ki je brlel nalik svetiljki s prekratkim stenjem.«

»Stričko Bričko, mar nisi ondan dejal, da so ti čudni žarki abiotični, da namreč v danem primeru pokončujejo žive stanice?« — »Jaz ne, temveč Francoz Dastre jih je krstil za abiotične. Toda znaj, Vester Silvester, da morejo ti neživni prameni o priliki ustvarjati življenje. Zdaj pa poslušaj še to zanimivo podrobno: Učenjaki so poskusili nadomestiti naravno luč z umetno in bledokrvne eskimske otroke po dolgem zimskem mraku izpostaviti delovanju kremenčevih svetiljk, izredno bogatih z ultra-violetnim žarenjem. Zaman! Množina rdečih krvnih teles se pri tej deci ni povečala niti za miligram... Podoba je, da imajo zgolj žarki poletnega solnca to čarovno moč, edini brez preklica.«

»Ali niso novine pisale, stričko Bričko, da mislijo na Spitzbergih ustanoviti okrevališče za ljudi, ki se nagibljejo k sušici, jetiki?« — »Bržkone, Vester Silvester. Misel je mamljiva in zajemljiva. Prej ali slej bodo lečniki pošiljali ranjence, slabokrvneže, žrtve kiso-dušičnega zastrupljenja, skratka vse one, ki premorejo premalo hemoglobina, na helioterapijsko zdravljenje na Groenland, Labrador ali Laponsko. Kdo ve, ali se ne uvede šega, da se bodo petični mogotci hodili pražit na polnočno solnce? Seve, pozabiti se ne sme, da so ultra-vijolični žarki dvorezen meč.«

»Cuj, stričko Bričko, za naše bolnike bi bilo cenejšje, da bi se solnčili na Rakitni, če bi bilo tam kaj urejeno, jeli?« — »Kakopa! Za zdaj pa gre tak bolnik na Golnik.« (Nik)

Prehrana v tečajnih pokrajinah. Že stoletja velja vsaj za povprečne ljudi predodek, kakor bi bil visoki sever grozljivo mesto največje neprijaznosti. Nezgode kakor Nobilova morajo to naziranje kajpak le potrditi. Kdor pa je količikaj podkovan v polarnem slovstvu, ve že davno, da videz pogosto vara, da se v arktiki posnesreči zgolj oni, ki hoče živlenske pogoje drugih pasov tja presaditi. Tako je »prekucuh tečajne raziskave«, Vilhjalmur Stefansson, ki je spisal »Ledino na severu«, »Dežele bodočnosti« itd., skoval prevratno krilatico »Friendly arctis«, prijazna arktis. Nastopil je pa tudi dokaz resnice, s tem da je dvajset let živel na severu ob tamkajšnjih pridelkih, t. j., živel kakor domorodci, v tem primeru Eskimi. Zakaj raziskovalec ne more storiti boljšega, nego da se priključi ondotnim običajem, nastalim iz starih skušenj. Ali še marsikdo neče verjeti prevratniku tečajnih raziskav. Zategadelj ne bo odveč, ako istini na ljubo privedemo še tehtno pričo za Stefanssona. To je Julij Payer, eden najuglednejših, dancs malone pozabljeni polarni prezkovalec 19. stoletja. Brockhausovo založništvo je nedavno priobčilo v zbirki »Reisen und Abenteuer« okrajšano izdajo njegovega velikega potopisa »Avstroogrška ekspedicija na severni tečaj v letih 1872./74.« pod naslovom »Odkritje dežele cesarja Franca Jožefa«. Tu moreš čitati, kaj trdi Payer o preživitvi v arktičnem ozemlju. Ko so znanstveniki zapustili svoj brod »Tegetthof« in že dolgo potovali z »neprijaznega severa proti jugu, so bili vsi udeleženci nenavadno debeli in okrogli, tolsti kakor prepelice. »Da so nas obtorej ljudje našli mrtve na ledeni plošči, bi bili menili, da smo umrli zaradi preobile jedaje— tako zelo so se bili zredili skoro vsi naši tovariši.« Nauk te zgodbe: le redkokdaj je kako utrjeno naziranje človeštva tolikanj neomejeno in zanesljivo, da se ne bi smelo dvomiti o njem.